

TNS Gallup

Kirkegata 20, Postboks 240 Sentrum, N-0103 Oslo
t +47 911 11 600 f +47 23 29 16 01
info@tns-gallup.no www.tns-gallup.no
Org nr NO 924 319 623 MVA

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

**Høring av innbyggerne ved
kommunesammenslåing**

Gjennomføring av opinionsundersøkelse

Innhold

	Side
1. Bakgrunn og formål	3
2. Høringens anvendelse	3
3. Målgruppe og utvalg	3
4. Metode	5
5. Spørreskjema	6
6. Rapportering	11
7. Gjennomføring	12

Vedlegg: Statistisk usikkerhet

1. BAKGRUNN OG FORMÅL

Dette notatet presenterer et undersøkelsesdesign for gjennomføring av opinionsundersøkelser ved høring av innbyggerne om en kommunesammenslåing, og angir veiledende krav til gjennomføringen. Notatet følger undersøkelsesdesignet sekvensielt, fra klargjøring av høringens tema og formål, via identifikasjon og avgrensning av målgruppe, metodevalg, spørreskjemadesign, datainnsamling og til endelig rapport.

2. HØRINGENS ANVENDELSE

En innbyggerhøring, som verktøy i kommunereformen, vil kunne tjene flere hensikter:

- Å identifisere innbyggernes syn på ulike sammenslåingsalternativ (med gitte krav til statistisk presisjon),
- Å gi innspill til politikerne om hvilke konsekvenser innbyggerne mener en sammenslåing vil kunne ha på ulike tjenesteområder,
- Å forankre beslutningsprosessen, og det endelige vedtaket, i befolkningen.

For at høringen skal få høyest mulig nytteverdi, er det avgjørende at både hensikt og anvendelse gjøres til gjenstand for vurdering, forut for oppstart.

Veiledende krav:

- *Høringens formål og brukere defineres entydig og skriftlig.*
- *Den endelige rapporteringsløsningen (Kapittel 6) defineres eksplisitt*

3. MÅLGRUPPE OG UTVALG

Høringens målgruppe identifiseres og avgrenses, og det trekkes et enkelt tilfeldig utvalg fra målgruppen for intervjuing.

Målgruppe

Høringens målgruppe er kommunens innbyggere – fortrinnsvis de stemmeberettigede, eventuelt utvidet til å omfatte 16-åringer. Ved regionale målinger, eller der flere kommuner slår seg sammen om høringen, utvides målgruppen til å omfatte disse.

Veiledende krav:

- *Målgruppen identifiseres i sentralt befolkningsregister, av dokumentert høy kvalitet.*
- *Utvalget tilrettelegges ved sannsynlighetsutvelging og kvalitetssikres av senior statistiker.*
- *Respondentens bosted dobbeltsjekkes i intervjuet.*

Utvalgsstørrelse

Utvalgets størrelse er avgjørende for undersøkelsesestimatenes presisjon: Jo nærmere resultatet i utvalget (eksempelvis for/mot sammenslåing) ligger 50%, og jo færre respondenter estimatet baseres på, jo større er usikkerheten ved generalisering fra utvalget til hele målgruppen (Vedlegg 1).

I alle spørreundersøkelser vil det være grenser hvor mange intervju man faktisk kan oppnå, innenfor den tidsrammen høringen gir. I mindre kommuner, med færre enn 4.000 innbyggere, kan det innebære at man må intervju tilnærmet hele befolkningen, og likevel ikke oppnå mer enn 400 intervju.¹ I større kommuner vil man lett kunne intervju 800 – 1.000 respondenter. Generelt sett vil man søke et størst mulig utvalg, gitt de ressurser man har til rådighet, for at undersøkelsens estimater skal være så presise som mulig.

Veiledende utvalgsstørrelser vil være:

- Kommuner med færre enn 4.000 (stemmeberettigede) innbyggere: Det gjøres så mange intervju som mulig, i løpet av intervjuperioden: Inntil 400 respondenter.
- Kommuner med 4.000-20.000 innbyggere: 400-800 respondenter.
- Kommuner med flere enn 20.000 innbyggere: 600-1.000 respondenter.

Merk at usikkerheten øker dersom utvalget brytes ned etter bakgrunnskjenne tegn, som for eksempel alder, kjønn eller region. Det er derfor høringens *minste rapporteringskategori* som legges til grunn når den totale utvalgsstørrelsen fastlegges. Det kan også være behov for å overrepresentere de minste rapporteringskategoriene i utvalget (disproporsjonalt utvalg), for å oppnå tilstrekkelig sikkerhet på estimatene for disse.

---

¹ Selv om alle innbyggerne kontaktes, vil man sjelden oppnå intervju med alle. Betrachtingene omkring statistisk usikkerhet vil i så måte være de samme som ved et sannsynlighetsutvalg, samtidig som usikkerhetsmarginene er noe lavere når utvalget utgjør 10% eller flere respondenter fra målgruppen. I slike tilfeller brukes ikke usikkerhetsmarginene for uendelighetsutvalg men beregnes egne marginer tilpasset det enkelte tilfellet. Se Vedlegg 1.

Ved større regionale målinger, eller målinger der flere kommuner inngår, vurderes utvalgsstørrelsen for hele regionen opp mot rapporteringsbehovene til den enkelte kommune.

Veiledende krav:

- *Brutto- og estimert netto utvalgsstørrelse, dokumenteres.*
- *Det redegjøres for krav til estimatenes statistiske usikkerhet.*
- *Behov for disproporsjonalt (regionalt, o.l.) utvalg vurderes.*

Utvalgssammensetning

Alle er ikke like tilgjengelige for intervju, og utvalgets sammensetning vil derfor kunne avvike fra befolkningen. Særlig unge innbyggere under 19 år er vanskelig tilgjengelige – dels fordi de ikke er oppført i de sentrale telefonregistrene (har telefon registrert på foreldre, o.l.), dels fordi de er mindre tilgjengelige i intervjusituasjonen. Dette medfører gjerne overrapportering av de eldste innbyggerne over 60 år. Dersom støtte til-, eller motstand mot kommunesammenslåing varierer systematisk med utvalgets frafallskaraktter, vil utvalgsskjevhet kunne påvirke de endelige estimatene.

Veiledende krav:

- *Brutto utvalg forut for intervjuing kontrolleres og beskrives med referanse til sentrale befolkningskjennetegn.*
- *Netto (uvektet) utvalg sammenstilles med populasjonen etter bakgrunns-kjennetegnene.*
- *Netto utvalg vektet etter behov, i henhold til oppdatert befolkningsstatistikk.*

4. METODE

Den mest aktuelle datainnsamlingsmetoden i høringen er telefonintervju. Telefonintervju gir rask og effektiv datainnsamling, med løpende frafallskontroll, og mulighet for å motivere/rettleder respondentene. Samtidig er telefonintervjuet den mest kostnads-krevende datainnsamlingsmetoden.

For å sikre en kvalitetsmessig god undersøkelse og dermed også legitimitet til utfallet av undersøkelsen, kan det være en fordel å stille formaliserte krav (ISO-sertifikat, eller tilsvarende) til datainnsamlingen.

Veiledende krav:

- *Datainnsamler har dokumentert god kapasitet til å gjennomføre intervjuingen innenfor den spesifiserte feltperioden.*

- *Datainnsamlingsprosessen er ISO-sertifisert, eller tilsvarende kvalitetsgodkjent.*
- *Datainnsamlingen beskrives i tid, og dokumenterer gjennomføringen i henhold til valgte metode, inklusive frafallsdokumentasjon.*

5. SPØRRESKJEMA

Høringen skal først og fremst kartlegge innbyggernes syn på kommunesammenslåing, men kan eventuelt også utvides til å omhandle sammenslåingens antatte konsekvenser, holdninger til argumenter, etc.

Styrken i en opinionsundersøkelse er at den, i tillegg til å avdekke folkemeningen, også kan lodde mer nyanserte synspunkter, slik som grad av sikkerhet, årsaken til at man stemmer slik eller slik, argumentenes styrke, vilje til å inngå kompromisser, etc. I dette avsnittet presenteres en meny, for ulike alternative spørsmål. Spørsmålene er sortert under hovedtema. Designet er dels basert på spørsmål benyttet i tidligere tilsvarende høringer. For å gjennomføre en innbyggerhøring på en god måte anbefales følgende:

- Kommunen velger minst ett spørsmål fra Tema 1 – «Syn på sammenslåing»
- Kommunen velger begge bakgrunnsspørsmål fra Tema 3 – «Respondentbakgrunn»
- Alle andre spørsmål er valgfrie

I valg av spørsmål må kommunen selv ta stilling både til hvilken informasjon som er strategisk relevant for sammenslåingen, til hvordan spørsmålene formuleres slik at de best reflekterer den reelle folkemeningen, og til hvilken måte informasjonen skal brukes og formidles på. Skjemaets ordlyd og endelige format, utarbeides i samråd med dataleverandør.

Kommentarer til designet er skrevet i rød tekst.

TEMA 1: SYN PÅ KOMMUNESAMMENSLÅING - ALTERNATIVER

Hvilke kommuner det er aktuelt å slå sammen, og hvilke konstellasjoner som kan dannes, vil variere fra tilfelle til tilfelle. Spørsmålsformuleringene i dette avsnittet er ment som eksempler på generelle oppsett, som tilpasses den lokale konteksten.²

---

² Dersom der er utarbeidet intensjonsplan for sammenslåingen, vil denne kunne være et nyttig grunnlag for spørsmålsformuleringene.

Situasjon 1: Et antall kommuner har utarbeidet et forslag til kommunesammenslåing, der innbyggerne skal høres i om de er for/mot denne sammenslåingen.

Q1a. <KOMMUNE> er nå inne i en prosess, for å vurdere om kommunen bør slå seg sammen med <KOMMUNEx>, <KOMMUNEy>, osv. Er du for eller imot denne sammenslåingen?

For

Mot

Vet ikke

Q1b. Hvor negativ eller positiv er du til en sammenslåing mellom <KOMMUNE> og <KOMMUNE>? Vil du si.. (LES OPP)

Svært negativ

Ganske negativ

Ganske positiv

Svært positiv

Vet ikke (IKKE LES)

Situasjon 2: Det foreligger (2-3) reelle alternativer, og innbyggerne tar stilling til ønsket alternativ.

Q1c. <KOMMUNE> vurderer nå å slå seg sammen med (én eller flere) andre kommuner. Jeg ber deg vurdere hvilket alternativ du mener er best. Jeg leser opp alle alternativene først: (LES OPP NUMMERNE SAMMEN MED TEKSTEN).

Eksempel, med fem alternativer:

1. <KOMMUNE> kommune foresetter alene, det vil si, slår seg *ikke* sammen med noen annen kommune.
2. <KOMMUNE> og <Yyyyyy> kommune slår seg sammen.
3. <KOMMUNE>, <Yyyyyy> og <Zzzzzz> kommune slår seg sammen.
4. <KOMMUNE>, <Yyyyyy>, <Zzzzzz> og <Nnnnnn> kommune slår seg sammen.
5. <KOMMUNE>, <Yyyyyy>, <Zzzzzz>, <Nnnnnn> og <Mmmmm> slår seg sammen.
6. En annen gruppering, men ingen av de som er foreslått (IKKE LES).
7. Ingen av disse (IKKE LES)
8. Vet ikke (IKKE LES)
9. Vil ikke svare (IKKE LES).

Filter: Hvis Q1c=1 – fortsette alene:

Q1d. Dersom det uansett blir bestemt at <KOMMUNE> kommune skal slå seg sammen med én eller flere nabokommune, hvilket av følgende alternativer foretrekker du da? (LES OPP NUMRENE SAMMEN MED TEKSTEN)

1. <KOMMUNE> og <Yyyyyyy> kommune slår seg sammen.
2. <KOMMUNE>, <Yyyyyyy> og <Zzzzz> kommune slår seg sammen.
3. <KOMMUNE>, <Yyyyyyy>, <Zzzzz> og <Nnnnn> kommune slår seg sammen.
4. <KOMMUNE> og <Yyyyyyy>, <Zzzzz>, <Nnnnn> og <Mmmm> slår seg sammen.
5. Osv.
6. En annen gruppering, men ingen av de som er foreslått (IKKE LES).
7. Ingen av disse (IKKE LES)
8. Vet ikke (IKKE LES)
9. Vil ikke svare (IKKE LES).

Q1e. Ved en eventuell kommunesammenslåing, mener du det er mest naturlig at hele kommunen, eller deler av kommunen, slås sammen med de(n) andre kommunen(e)?

Hele kommune

Deler av kommunen

Vet ikke

TEMA 2: KOMMUNESAMMENSLÅINGENS KONSEKVENSER

Denne seksjonen vurderer hva som er viktig for innbyggerne ved en kommunesammenslåing. Den kan brukes til å forstå *hvorfor* folk er for/mot en sammenslåing, samt måle argumentenes styrke. Det kan være utfordrende å få gode tilbakemeldinger på et så vidt komplekst tema, samtidig som spørsmålsformuleringer og svaralternativer må være enkle og tilpasset den muntlige fremstillingen i et telefonintervju. Dette må en ta høyde for i tolkingen av svarene.

Q2a. Kommunene kan ha flere mål for en kommunesammenslåing. Jeg ber deg nå velge hva du mener er de tre viktigste målene for en fremtidig kommune, blant dem jeg leser opp: (LES OPP – RANDOMISERT)

Større fagmiljøer i kommunen

Økt kvalitet på de kommunale tjenestene

God tilgjengelighet til de kommunale tjenestene

En mer kostnadseffektiv kommunal drift

Et godt lokaldemokrati

Bedre nærings- og samfunnsutvikling

Sikre livskraftige lokalsamfunn

Ingen av disse (IKKE LES)

Vet ikke (IKKE LES)

Merk: Enkelte kategorier kan være vanskelige for respondentene å ta stilling til, avhengig av i hvilken grad de har vært fremme i debatten. Enkelte vil også kunne opptattes som delvis overlappende. Kriteriene tilpasses den lokale kontekst.

Q2b. Jeg leser nå opp noen kommunale oppgaver, og ber deg vurdere hvordan du mener kommunen vil løse disse etter en kommunesammenslåing, sammenliknet med i dag. Du vurderer langs en skala fra 1 – 5, der 1 betyr «Mye dårligere», 2 «Noe dårligere», 3 «Som i dag», 4 «Noe bedre» og 5 betyr «Mye bedre». De kommunale oppgavene er: ³

- ✓ Helsetjenester
- ✓ Barnevern
- ✓ Pleie og omsorg i hjemmet
- ✓ Pleie og omsorg i institusjon
- ✓ Barnehagetilbud
- ✓ Skole og skolefritidsordning
- ✓ Byggesaksbehandling
- ✓ Tilbud innen kultur, idrett og fritid
- ✓ Økonomistyring
- ✓ Næringsutvikling
- ✓ Gi innbyggerne mulighet til å påvirke utviklingen i kommunen

Merk: Det kan være vanskelig for innbyggerne å ta stilling til hypotetiske situasjoner, med mindre konsekvensene er belyst og/eller allment kjente.

Q2f. Hvis det blir kommunesammenslåing, hvor uviktig eller viktig er avstanden til de følgende tjenester for deg? Vil du si avstanden er svært uviktig, ganske uviktig, verken viktig eller uviktig, ganske viktig eller svært viktig?⁴

- ✓ Helsetjenester
- ✓ Barnevern
- ✓ Pleie og omsorg i hjemmet
- ✓ Pleie og omsorg i institusjon
- ✓ Barnehagetilbud
- ✓ Skole og skolefritidsordning
- ✓ Byggesaksbehandling
- ✓ Tilbud innen kultur, idrett og fritid
- ✓ Rådhuset

Merk: Spørsmålet kartlegger kun avstandens *betydning*: Man kjenner ikke respondentens vurdering av hva som er (for) «langt» eller «kort», med mindre det kartlegges eksplisitt.

---

³ Svarkalaen må inkludere Vet ikke – alternativ.

⁴ Se note 3.

Tema 3: RESPONDENTBAKGRUNN

Obligatoriske:

Q3a. Registrer kjønn

Mann

Kvinne

Q3b. Hva er din alder?

-- år

Valgfrie:

Q3c. Hva er din høyeste fullførte utdanning?

Grunnskoleutdanning

Videregående utdanning

Universitet/høyskoleutdanning, til og med 4 år

Universitet/høyskoleutdanning, 5 år eller mer

Vet ikke

Q3d. Hvilken betegnelse passer best på situasjonen din. Er du....

Yrkesaktiv og ansatt i privat sektor

Yrkesaktiv og ansatt i offentlig sektor

Yrkesaktiv i egen virksomhet/selvstendig

Pensjonist/Trygdet

Skoleelev/student

Arbeidssøkende/permittert

Hjemmeværende/husarbeid i hjemmet

Ubesvart

Q3e. Hvis du er i arbeid eller under utdanning: Ligger <arbeidsplassen din>/<utdanningsstedet ditt>⁵ i bostedskommunen din, eller i en annen kommune?

I bostedskommunen

I annen kommune

Er ikke i arbeid (Alternativt: filter på yrkesaktive/elever: Q3d=1-3/5)

Vet ikke

---

⁵ <Arbeidsplass>/<utdanningssted> flettes inn i henhold til svar i q3d.

Q3f. Hvor mange personer er det i husstanden din, medregnet deg selv?

(REGISTRER ANTALL PERSONER)

— —
Vet ikke

Q3g. Hvor mange år har du bodd i <KOMMUNE>?

— —
Vet ikke

Merk: For å ivareta anonymitet kan det være hensiktsmessig med aldersintervaller/kategorier. Dette står kommunen fritt til å vurdere. Man bør ved kategorisering helst ha forhåndskunnskap om befolkningens botid, slik at kategoriene blir relevante og/eller sammenliknbare med offisiell statistikk.

Q3h. Folk kan føle ulik tilknytning- eller tilhørighet til kommunen/bydelen de bor i. Hvilken tilknytning- eller tilhørighet har du til <KOMMUNE / by / Bygd / Bydel>⁶? Vil du si.. (LES OPP)

Svært liten tilknytning
Ganske liten tilknytning
Verken liten eller stor tilknytning
Ganske stor tilknytning
Svært stor tilknytning
Vet ikke (IKKE LES)

Merk: Tilhørighet til hver enkelt geografisk enhet må kartlegges for seg.

Ved måling av tilhørighet til flere regionale nivåer innenfor kommunen, eller flere geografiske områder:

Q3i. Folk kan føle ulik tilknytning- eller tilhørighet til kommunen/bydelen de bor i. Føler du svært liten, ganske liten, verken liten eller stor, ganske stor eller svært stor tilknytning til.. (LES OPP)

Svært liten Ganske liten Verken eller Ganske stor Svært stor Vet ikke
Nærområdet ditt (Bygd, tettsted, boligområde)
<KOMMUNE> (Alternativt: <KOMMUNE2>, <KOMMUNE3> / <REGION1>, <REGION2>, etc)
<FYLKE>

Veiledende krav:

- Skjemadesignet tar utgangspunkt i kravene til den endelige rapporteringen (avsnitt 6).
- Dersom høringen skal sammenliknes med tilsvarende høringer i andre kommuner, avstemmes skjemaet mot disse.

⁶ <Kommune>/<by>/<bygd> flettes inn i henhold til utvalgsplanen.

- *Skjemaet designes og formatteres endelig i samråd med dataleverandør.*
- *Kommunen mottar endelig spørreskjema og annet utsendingsmaterieil, til endelig godkjenning, forut for utsending.*

6. RAPPORTERING

Høringens rapport skal utformes som et strategisk dokument, og bygge opp under høringens hensikt; å identifisere innbyggernes holdninger til ny kommunestruktur, og eventuelt konsekvenser av sammenslåing på ulike tjenesteområder, etc. slik at beslutningsprosessen forankres i administrasjonen og i befolkningen.

En hyppig fortrukket rapporteringsmåte, som vil gi kommunen raskt og god oversikt over høringsresultatene, samt gode muligheter for videre formidling, vil være en PowerPoint-rapport med høringens spørsmål illustrert ved grafikk og korte tekstkommentarer. Høringens bakgrunn og gjennomføringens dokumentasjon legges inn i rapporten. Om ønskelig kan konklusjoner innarbeides, basert på kommunens normeringer. I tillegg leveres eventuelt komplett tabellrapport med nedbrytning på relevante bakgrunnsvariabler.

Veiledende krav:

- *Rapporteringen bør som minimumsløsning tilby standard sett tabeller, inklusive nedbrytninger etter bakgrunnskjenntegn, med angivelse av utvalgsstørrelse (uvektet og vektet) for hver rapporteringskategori.*
- *Det er en fordel om leverandøren kan tilby et bredt spekter av rapporteringsløsninger, minimum Power-Point presentasjon.*
- *Rapporten skal inneholde komplett undersøkelsesdokumentasjon, inklusive beskrivelse av sentrale designelementer, gjennomføring, frafall og utvalgsrepresentativitet, samt usikkerhet i tolkningen av resultatene.*

7. GJENNOMFØRING

Avhengig av kommunens eget behov for tid til design og planlegging, og gitt at undersøkelsen følger det ovenfor skisserte design, vil høringen vanligvis kunne gjennomføres i løpet av to-fire uker. Eksempelvis:

Aktivitet	Dato
Avtalerinngåelse	Uke 1
Undersøkellesdesign	
- Utvalgstilrettelegging	Uke 1
- Spørreskjemaforming	Uke 1
Datainnsamling	Uke 2-3
Rapportering	Uke 4

Veiledende krav:

- *Gjennomføringsplanen presiseres i henhold til kommunens rapporteringsbehov, spesifiseres i henhold til det endelige undersøkelsesdesignet og dateres, i den innledende prosjektfasen.*
- *Leverandør må ha dokumentert god gjennomføringskapasitet, også ift. uforutsette hendelser.*

Behovet for tid til planlegging og design vil dels kunne være styrt av antall kommuner som inngår i vurderingen av ny kommunestruktur, og hvor mange av disse som skal delta i høringen.

Dersom flere kommuner går sammen om høringen, vil stordriftsfordeler kunne gi rom for et mer omfattende design, enn om den gjennomføres av én-to kommuner.

Vedlegg 1. Statistisk usikkerhet

Det vil alltid knytte seg en viss usikkerhet til resultatene når vi spør et utvalg av en målgruppe og ønsker å generalisere resultatene til å gjelde hele målgruppen. Usikkerheten, eller «feilmarginen», kan imidlertid beregnes statistisk. Et sentralt mål i denne sammenhengen er standardavviket. Standardavviket beregnes ut fra hvor mye hver enkelt enhet avviker fra gjennomsnittet for alle enhetene i utvalget når det gjelder den egenskapen vi ønsker å måle. Med utgangspunkt i standardavviket kan vi beregne *feilmarginen* for det aktuelle resultatet.

Fastsettelsen av feilmarginen avhenger dels av hvor stor usikkerhet vi er villige til å akseptere. Det er vanlig å angi feilmarginer basert på 95 prosent sannsynlighet. Dette betyr at hvis vi hadde 100 forskjellige uavhengige utvalg, ville resultatet ligge innenfor de feilmarginene vi oppgir i minst 95 av de 100 undersøkelsene.

Feilmarginene i prosenttabeller uttrykkes i prosentpoeng. Hvis vi for eksempel finner at 50 prosent av respondentene i et utvalg på 600 respondenter i en kommune med 4000 innbyggere, er tilhengere av kommunesammenslåing, gir dette en feilmargin på +/- 3,7 prosentpoeng. Blant alle kommunens stemmeberettigede innbyggere kan det da være mellom 46,3 og 53,7 prosent som støtter sammenslåing, selv om det mest sannsynlige resultatet er 50 prosent.

Tabellen nedenfor kan brukes som et hjelpemiddel ved tolkningen av høringsresultater:

Feilmarginer etter kommunestørrelse (antall innbyggere) ved utvalgsfordeling 1% og 50% (95% sikkerhetsnivå).

Resultat i utvalget	Utvalgsstørrelse (antall respondenter)									
	200		400		600		800		1000	
	1 %	50 %	1 %	50 %	1 %	50 %	1 %	50 %	1 %	50 %
Antall innbyggere										
1000	1,2	6,2	0,8	3,8	0,5	2,5	0,3	1,5		
2000	1,3	6,6	0,9	4,4	0,7	3,3	0,5	2,7	0,4	2,2
4000	1,3	6,8	0,9	4,6	0,7	3,7	0,6	3,1	0,5	2,7
20000	1,4	6,9	1,0	4,9	0,8	3,9	0,7	3,4	0,6	3,0
50000	1,4	6,9	1,0	4,9	0,8	4,0	0,7	3,4	0,6	3,1
500000	1,4	6,9	1,0	4,9	0,8	4,0	0,7	3,5	0,6	3,1

Feilmarginene i tabellen angir intervallet for prosentresultater som med 95 % sannsynlighet inneholder det sanne resultat. De varierer med den observerte egenskapen, prosentandelen som støtter sammenslåing, og med antall respondenter som ligger til grunn for estimatet (horisontalt), samt med befolkningsstørrelsen på kommunen utvalget hentes fra (vertikalt). *Generelt sett øker usikkerheten jo nærmere den observerte egenskapen kommer 50%, og jo færre observasjoner estimatet baseres på.*

Usikkerheten på +/- 3,7 prosentpoeng i eksemplet ovenfor finner i tabellen i krysningspunktet mellom 50% og 600 respondenter (skravert i tabellen).

Dette betyr at usikkerheten øker når vi studerer *undergrupper* i målgruppen. Dersom vi vurderer en egenskap med 50% tilslutning blant *kvinner* i det samme utvalget med 600 respondenter (som antas å utgjøre om lag halvparten av respondentene) øker usikkerheten til +/- 5,7 prosentpoeng. (Andelen som støtter sammenslåing blant kvinner ligger i intervallet 44% - 56%).

Den statistiske usikkerheten sier imidlertid ikke noe om utvalgets representativitet, som må vurderes for seg.

Vedlegg 2. Litteratur

- Distriktssenteret (2014) *Kunnskap og erfaringer fra prosesser med kommunesammenslåing*.
<http://distriktssenteret.no/wp-content/uploads/2014/10/Rapport-kommunesammensl%C3%A5ing-KDU-2014.pdf>
- Klausen, Jan Erling (2004) Lokale folkeavstemninger om kommunesammenslåing. NIBR- rapport 2004:5. Norsk institutt for by- og regionforskning, Oslo.
- Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (2014a) *Lokaldemokrati*
<https://www.regjeringen.no/nb/tema/kommuner-og-regioner/kommunereform/Lokaldemokrati/id2001822/>
- Kommunal- og Moderniseringsdepartementet (2014b) Prop 95 S, *Kommuneproposisjonen 2015*.
- KS (2014) *Kommunestørrelse og lokaldemokrati*. Kommunesektorens organisasjon, Oslo.